

VIBORG STIFTSRÅD

EN DEL AF FOLKEKIRKEN

Viborg, den 26. november 2020
Akt nr. 1170687
HES/MENI

REFERAT fra møde, afholdt den 26. november 2020 i Arbejdsgruppen til arbejdet med grøn omstilling / bæredygtighed / klimaplan for Viborg Stift

I mødet deltog: Biskop Henrik Stubkjær, Thomas Frank, Jens Pedersen, Erling Vingborg, Ole Rasmussen, Bjarke Møller Sørensen, graver Solveig Sørensen, projektleder Anne Mette Sørensen Langvad, Henrik Helms og Bodil Abildgaard

Afbud fra: Leif Skibsted Jakobsen, der er udtrådt af gruppen og ny repræsentant er endnu ikke fundet.

REFERAT

Punkt	Dagsordenspunkt	Referat
1.	Godkendelse af dagsorden	Godkendt
2.	Referat fra sidste møde, den 26. august 2020	Godkendt
3.	Orientering om udviklingen på landsplan og lokalt	Biskoppen orienterede om situationen på landsplan. Der er stor optagethed af emnet. Der er et Klimatorium i Lemvig, der snart indvies.
4.	Indlæg fra graver Solveig Sigh Sørensen, Hjerl Kirke	Solveig Sigh Sørensen har en master i bæredygtig omstilling. Udvalgets navn er vidt favnende. Bæredygtighed – miljø og socialt. Klimaplan kan være vand m.v. og reduktion af forbrug. Kirkegården – hvad er der interesse for lokalt? "Kirkernes jorde kan skabe fællesskaber" – kan få hos Grøn Kirke. Mindre græsslåning og flere grønne planter mindsker CO2 udslippet. Tomme gravsteder kan med fordel besås med stauder. Så er der desuden blomster til alteret. Vilde hjørner kan se rodede ud. Information vil her være godt. Gift må ikke bruges på kirkegårdene. Kirkedigerne indeholder af og til gamle lægeurter. Graverne imellem arbejdes der hermed. Menighedsrådene er meget forskellige. Opmærksomhedspunkt – kirkegårdskonsulenten hvad vil han?

		Indtægten på kirkegårdene er faldene. På sigt må man se på ressourcerne på kirkegårdene.
5.	Indlæg v/projektleder Anne-Mette Sørensen Langvad, PlanEnergi, Nordjylland	<p>Kort oplæg. <i>Slides vedlægges referatet.</i></p> <p>Ole Rasmussen foreslog, at der vælges et antal sogne ud, som der laves et forsøg på beregninger på, og som kan bruges som prototyper. En anden mulighed er at bruge 2018 som udgangspunkt/baseline. Det kan laves rimeligt nøjagtig her, og så kan man gå ud herfra. Der skal tages særligt hensyn til kirkegården, der føres som bygninger. Kommunerne vil typisk bruge 2018. Allerede fra 2018 er der reduceret til 2020. Måske vil 2010 være bedre.</p> <p>En troværdig baseline kan være 2018 eller 2010 på energisiden.</p> <p>Foulum vil nok kunne give tal for vedvarende dyrket græs. Hegn kan der regnes på.</p> <p>Mange kirkegårde arbejder allerede i dag med det grønne.</p> <p>Synliggørelsesmulighederne, som Anne-Mette Sørensen anviser, er brugbare.</p> <p>Alle provstier har energisparet - nogle er mere systematiske end andre. Der er ikke brugt ukrudtsmidler i mange år.</p> <p>Konklusionen er, at der kan arbejdes med området fra forskellige vinkler, og det tager tid at få det beskrevet og indhøstet.</p> <p>Hvad vil det koste at lave baseline 2018, 2010 og 1990?</p> <p><i>De to sidste slides tages op næste gang, og hvordan kan man finde tallene hertil? Har vi tallene fra 2010 på energien? Kan de findes – hvad siger menighedsrådsrepræsentanterne?</i></p> <p>Energi og transport bør der startes med og ikke affald og kompostering.</p> <p>Mageskifte med jord til eks. solceller kan være fordelagtigt.</p> <p>Eventuelt skal Anne-Mette Sørensen med igen?</p> <p>Skal Seges med til et møde?</p>
6.	Samarbejdsaftale med Grøn Kirke	Vedlagt
7.	Status på ansøgning til Viborg Stiftsråd om støtte med kr. 100.000 til arbejdet med grøn omstilling - Klimaaftrykket skal fastsættes ved hjælp udefra	Er på dagsordenen til næste møde i Stiftsrådet den 1. december 2020, hvor den vil blive behandlet.

8.	Eventuelt	Andre medlemmer - gerne der arbejder med det grønne til dagligt. Eventuelle forslag vil blive taget med til næste møde. Kirkegårdskonsulenten vil med fordel kunne inviteres med
9.	Næste møde	Onsdag den 10. februar 2021 kl. 16.00

/Bodil Abildgaard